

Istedløven og Dybbøl Mølle – fra nationale til regionale symboler

Historieopfattelse. Det tyske mindretals ny rejsefører giver et godt indtryk af mindretallets forhold til det danske flag.

Af Karen Margrethe Pedersen

Det tyske mindretal i Sønderjylland holder hvert år Deutscher Tag i Tinglev den første lørdag i november. Dagen indledes om morgenen med en gudstjeneste i Tinglev Kirke, hvorefter der er et informationsmøde om årets gang i mindretallet på Deutsche Nachschule Tingleff, den tyske efterskole i Tinglev. Først om eftermiddagen begynder det egentlige årsmøde, der bliver afholdt i tyske og det danske flag samt Slesvig-Holsten flaget, EU-flaget og flaget med det tyske mindretals logo. Med denne mangfoldighed af flag signalerer mindretallet sit tilhørsforhold til såvel Danmark, Forbundsrepublikken Tyskland, delstaten Slesvig-Holsten og EU samt sit interne fællesskab.

Istedløven

I år præsenterede det tyske mindretal sin nye rejsefører på informationsmødet. Den har titlen Nordschleswig. Entdecken und erleben og er udgivet af Bund Deutscher Nordschleswiger (BDN) på forlaget Wachholtz i serien Ausflug & Reise. Mindretallets kommunikationschef Harro Hallmann stod for præsentationen og takkede bl.a. Schleswig-Holsteinische Heimatbund for godt samarbejde om bogen. Han fortalte endvidere, at forlaget havde foreslået et billede af Dybbøl Mølle på bogens forside og et af Istedløven på bagsiden. BDN besluttede at udskifte Istedløven med et billede af Løgumkloster Kirke. Dermed fastholder mindretallet sin veneration for denne kirke, som i alle årene fra 1947- 2010 prydede forsiden af Deutscher Volkskalender, en årbog som udkom fra 1925 til og med 2010, hvor den fik sparekniven. Beslutningen om bagsidebilledet blev ikke begrundet, men forlagets forslag om Istedløven vakte stor morskab i forsamlingen. Ikke fordi den i dag står i Flensborg, for rejseføreren omfatter også udflugter til Slesvig-Holsten, men sandsynligvis fordi omfortolkningen af Istedløven ikke er slået igennem blandt de tilstedeværende og hos udgiverne.

Ved genplaceringen af Istedløven i Flensborg var det officielle formål ellers at give monumentet en ny rolle. Det skal nu ses som et symbol på dansk-tysk venskab og tillid, hvilket fremgår af den nye tavle på soklen. Her står på tysk: 2011 wieder errichtet als Zeichen von Freundschaft und Vertrauen zwischen Dänen und Deutschen. Denne indskrift har afløst den oprindelige danske tekst: Det danske Folk rejste dette Minde. Reaktionen på forslaget om Istedløven på det tyske mindretals rejsefører kunne tyde på, at det er svært at få omfortolket et dansk nationalt sejrsmonument til at være et symbol på venskab mellem danskere og tyskere. I hvert fald blev det fravalgt af det tyske mindretal.

Dybbøl Mølle

Forlagets forslag om Dybbøl Mølle på forsiden af rejseføreren blev derimod vedtaget efter overvejelser for og imod. De mundede ud i, at mindretallet i dag anser Dybbøl Mølle for også at høre til mindretallets kulturarv. »Det er jo også vores«, som det blev sagt. I dette



Istedtløven på sin nuværende plads på Flensborg gamle kirkegård.

udsagn kan ligge, at Dybbøl Mølle og Dybbøl Skanser i dag bliver betragtet af det tyske mindretal som en fælles regional kulturarv og er et symbol på et Sønderjylland, hvor danske og tyske sønderjyder lever fredeligt sammen. Denne tolkning kan ses på baggrund af, at Bund Deutscher Nordschleswigers formand, Hans Heinrich Hansen, var blandt de officielle talere ved Dybbølfesten i 1995, mens der ikke blev inviteret nogen officiel tysk repræsentant. Dertil kommer, at Dybbøl også er et tysk mindested, således som det i dag bliver markeret ved fælles dansk-tysk kransenedlægning.

Det er næppe en historisk betragtning, der ligger bag mindretallets fortolkning af Dybbøl Møllens rolle i samtiden. Indtil maj 1945 var det således ikke møllen, men det tyske monument over sejren ved Dybbøl i 1864, Düppel-Denkmal, som tyskerne besøgte, og som blev brugt til at skabe en tysknational identitet hos børn og unge. Dette monument stod på det højeste punkt på Dybbøl Skanse fra 1872 og var højere end Dybbøl Mølle. Det blev sprængt i stykker af ukendte gerningsmænd lige efter den tyske kapitulation i

1945.

Siden 1920 har der stået en meget høj flagstang mellem det højeste punkt og møllen. Her vajer Dannebrog som splitflag hver dag, altså staten, kongehuset og forsvarsets Dannebrog. Denne flagstang og flaget og de dansknationale rød-hvide farver ser ud til at være de symboler på Dybbøl, som de tyske sønderjyder ikke deler med de danske sønderjyder og det danske flertal. Det er således bemærkelsesværdigt, at mindretallets nye rejsefører har et foto af Dybbøl Mølle uden flagstangen og flaget både på forsiden og inde i bogen, og den røde farve er meget mørk. Denne vinkling i gengivelsen af Dybbøl Mølle går igen fx i den hjemmetyske kunstner Max Petersens sort – hvide tegning af møllen.

I så at sige alle dansknationale afbildninger af Dybbøl Mølle er flagstangen og flaget derimod med som understregning af bygningen og stedets dansknationale symbolværdi. Tilmed er de rød-hvide farver som på Dannebrog. Denne formidling af Dybbøl med danske nationalsymboler ser vi på alt lige fra genforeningssouvenirs fra 1920 til mindeplatter for genforeningen på 50-årsdagen i

1970 og turistplatter fra Jesperhus Blomsterpark i Nordjylland.

Kongehuset

Centralt i rejseføreren foto af Dybbøl står i stedet busten af Christian IX, der regerede, da danskerne tabte slaget på Dybbøl. Om ham står der »Christian IX war der erste König aus dem Haus Glücksburg, das bis heute den dänischen Thron innehat.« (Christian IX var den første konge fra Huset Glücksburg, som den dag i dag sidder på den danske trone). Hermed får vi påpeget forbindelsen mellem kongeriget og hertugdømmet Slesvig. Hvis omtalen da ikke forleder læsere uden historisk viden til at tro, at Danmark har haft tyskere på tronen siden 1864.

Som flagningen med Dannebrog ved det tyske årsmøde, Deutscher Tag, viser, så er der ingen tvivl om, at det tyske mindretal respekterer det danske flag, men dets medlemmer har ingen national identifikation med flaget. Derfor er det ikke med på afbildningerne af Dybbøl Mølle, og derfor flager mindretallets medlemmer heller ikke privat med Dannebrog. De, der måtte ønske at flage med det tyske flag, som de identificerer sig med i national henseende, er imidlertid afskåret herfra. Det er ikke tilladt i Danmark. Kun efter ansøgning kan man få tilladelse til at flage med det tyske flag ved særlige lejligheder. Derfor er forståeligt, at det tyske mindretal ikke har en flagstang ved boligen. Den ses kun ved nogle af de blandede dansk-tyske familier, hvor en i familien tilhører mindretallet. I år er der dog sket et fremskridt mht. flagning. Det tyske mindretal har fået en permanent tilladelse til at flage med det tyske flag ved hovedsædet Haus Nordschleswig i Aabenraa. Herom mere i min næste kronik.



Karen Margrethe Pedersen er lektor, dr. phil., ansat på Institut for Grænseregionsforskning.